

Brandbrief aan alle gemeenten in Nederland

Veel jonge ouders in de problemen: van bevallingsproof naar kindproof

Beeld: Digitale Klerken

Zo'n 70.000 kinderen per jaar maken een relatiebreuk van hun ouders mee. Het aantal eenoudergezinnen, co-oudergezinnen en stiefgezinnen neemt toe. De maatschappelijke kosten – naast de kosten voor de gezinnen zelf – zijn bijzonder hoog. Kinderen van gescheiden ouders hebben ongeveer dubbel zoveel problemen als kinderen uit intacte gezinnen, zowel op korte als op lange termijn. Jonge ouders die zelf gescheiden ouders hebben, gaan veel vaker uit elkaar dan jonge ouders uit intacte gezinnen. Internationaal onderzoek laat zien dat de scheidingskans verdubbelt als één van de partners gescheiden ouders heeft en zelfs verdrievoudigt als beide partners uit scheidingsgezinnen komen (Spruijt & Kormos, 2014). De verwachting is dat bijna de helft van de jonge aanstaande ouders weer gaat scheiden. Ook scheidingen van ouders met kinderen onder de vier jaar zullen toenemen.

Als er geen betere voorlichting en begeleiding komt, is de algemene verwachting dat de scheidingscijfers verder zullen oplopen.

Veel gemeentelijk beleid is gericht op het bevallingsproof maken van de moeder, maar daarmee is de relatie van de ouders nog niet kindproof. Als deskundigen vinden we het daarom de hoogste tijd om de noodklok te luiden. Wij roepen u als gemeenten op werk te maken van meer preventie om onnodige scheidingen te voorkomen en kinderen van gescheiden ouders beter te begeleiden, ook als ze in een stiefgezin wonen.

Behalve goede ouders ook goede partners blijven

De geboorte van het eerste kind is een belangrijke test voor de partnerrelatie. Onderzoek toont aan dat veel partners minder gelukkig worden na de komst van de eerste baby (Anthonijsz e.a., 2010). In Nederland is er bij huisartsen, op het internet, en in boeken en tijdschriften informatie beschikbaar over zwangerschap, geboorte en de verzorging van jonge kinderen. Informatie over hoe je behalve samen goede ouders ook goede partners blijft, ontbreekt. Terwijl veel jonge ouders met jonge kinderen in een crisis komen. **Dit kan anders!**

Ervaringen in het buitenland, zoals in Zweden en Finland, laten dit zien. In de Zweedse lokale familiecentra worden zowel vóór als na de geboorte ouderschapscurcussen aangeboden (Berg-le Clercq e.a., 2013). Ook Amerikaans onderzoek laat zien dat preventie, voorlichting en oudercurcussen werken (Douglas, 2006).

Ouderschapsvoorlichting en begeleiding kunnen veel problemen voorkomen of verzachten.

Problemen voorkómen

Om problemen in gezinnen te voorkomen, is preventie door middel van voorlichting, advisering en hulpverlening niet alleen belangrijk maar ook een essentiële taak voor de gemeenten (Ligtermoet & Okma, 2014). Gemeenten hebben immers in het kader van de Wet publieke gezondheid (Wpg) sinds 2012 een regierol als het gaat om prenatale voorlichting aan aanstaande ouders (Wet publieke gezondheid, Artikel 2, tweede lid onder h). Ook in de Wmo (wet maatschappelijke ondersteuning) is een rol voor gemeenten beschreven als het gaat om opvoedondersteuning.

We zien dat prenatale en postnatale voorlichting (zwangerschaps cursussen, consultatiebureaus) zich meestal alleen richten op de bevalling zelf, de voorbereiding daarop en de lichamelijke ontwikkeling van het jonge kind. Er wordt weinig tot geen aandacht besteed aan de impact die de komst van het kind heeft op de partnerrelatie.

Wij roepen u daarom op om dit aspect toe te voegen aan de prenatale voorlichting. Preventie is niet alleen belangrijk maar ook een essentiële taak voor de gemeenten (Ligtermoet & Okma, 2014).

We roepen u op tot:

1. Het bieden van voorlichting, advisering en hulpverlening aan jonge (aanstaande) ouders.

Ouderschapsvoorlichting stimuleert ouders er te zijn en te blijven voor hun kind. Onderzoek toont aan dat voorlichting, psycho-educatie en leren van communicatievaardigheden invloed heeft op de toename van relatie-tevredenheid, de afname van post-partum depressie en de afname van vijandige gevoelens tijdens conflicten bij (aanstaande) ouders. Onderzoekresultaten geven aan dat dit een positieve invloed heeft op de emotionele, lichamelijke en cognitieve ontwikkeling van jonge kinderen (Shapiro & Gottman, 2005).

2. Het introduceren van begeleiding en advisering als een scheiding niet te vermijden is.

Onderzoek laat zien dat een scheiding heel slecht kan uitpakken voor de kinderen (Spruijt & Kormos, 2014). Betere voorlichting kan veel problemen voorkomen of verzachten. In 2009 is in Nederland het verplichte ouderschapsplan bij scheiding in de wet opgenomen. De meeste deskundigen zijn het er over eens dat de gedachte achter deze maatregel positief is, maar dat veel meer voorlichting en advisering nodig is (Tomassen-van der Lans, 2015). Het is dus realistisch om al bij de ouderschapsvoorlichting aandacht te geven aan een mogelijke ouderlijke scheiding.

3. Het bieden van ondersteuning bij de vorming van een stiefgezin.

De meeste ouders gaan na een scheiding opnieuw een intieme relatie aan. Voor de kinderen betekent dit de komst van een stiefouder. Dit is voor de meeste kinderen erg zwaar. Meer dan de helft van de nieuwe gezinnen valt weer uiteen. Ook hier is preventie, voorlichting en het maken van afspraken dringend nodig (Anthonijsz, e.a., 2015).

Deze brandbrief is een initiatief van

- **Drs. Corrie Haverkort**
Filosoof, gespecialiseerd in de wijsgerige ethiek, verzorgt lezingen en trainingen voor gezin en professionals op het gebied van ouderschapsvoorlichting en ouderschapsbelofte voor (aanstaande) ouders. Zij leidt professionals op tot stiefplan-coach m.b.v. het stiefouderschapplan. Voor meer informatie: www.ouderschapsbelofte.nl en www.stiefplan.nl info@stiefplan.nl 06 28125600
- **Marlijn Kooistra-Popelier**
Pedagoog en MFN registermediator met accreditatie familiemediation, gespecialiseerd in de begeleiding van ouders en gezinnen. Ze begeleidt gezinnen op het gebied van partnerschap en ouderschap inclusief de ouderschapsbelofte. Ook begeleidt zij samengestelde gezinnen en leidt professionals op tot stiefplan-coach. Bovendien geeft zij trainingen aan professionals in gewelddoos verzet in opdracht van PI-Research.
Voor meer informatie: www.ouderschapsbelofte.nl en www.stiefplan.nl info@stiefplan.nl 06-40851704
- **Dr. Ed Spruijt**
Scheidingsonderzoeker, geeft presentaties over problemen van scheidingskinderen en het nut van voorlichting door middel van het OpvoedDrieluik: de ouderschapsbelofte bij de geboorte, het verplichte ouderschapsplan bij scheiding en het stiefouderschapplan bij de vorming van een nieuw gezin.
Voor meer informatie: www.scheidingskinderen.nl
- **Drs. Maarten van der Linde**
Psycholoog, Systeemtherapeut en Oprichter van Pinkcloud.nu. Pinkcloud werkt samen met de Vrije Universiteit Amsterdam. Pinkcloud.nu is een digitaal platform voor jonge ouders met de doelstelling middels een Blended eHealth Module alle relaties van Nederland Babyproof te maken. Voor meer informatie: Ericastraat 44, 1214 EM Hilversum, www.pinkcloud.nu 06-21707609

Graag zijn wij bereid om met u mee te denken over hoe goede voorlichting vorm kan krijgen en begeleiding gegeven kan worden. Zodat onnodig leed voor kinderen, hun ouders en de maatschappij kan worden voorkomen.

De brandbrief is mede-ondertekend door

Villa Pinedo

De plek voor kinderen van gescheiden ouders

www.villapinedo.nl

Nederlands Jeugd Instituut

Drs. Inge Anthonijsz, senior adviseur bij het Programma Veilig Opgroeien van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI).

www.nji.nl

Popelier

opleiding en begeleiding voor gezin en professional

Corrie Haverkort en Marlijn Kooistra-Popelier

Voor opleiding aan professionals over o.a. ouderschapsbelofte en stiefouderschapplan.

www.popelier.NU

MFAM

Nederlandse vereniging van familiemediators voor familie - of relatiekwesities.

Voorzitter Margriet van Ham.

www.mfam.nu

Nieuw Gezin Nederland

Stichting voor stiefgezinnen

www.nieuwgezin.info

Expertise Centrum Kind en Scheiding

Maaïke Kort en Nelly Snels Onderzoekers

Ontwikkelaars en trainers van de effectief bevonden jeugdinterventie bij scheiding: KIES (kinderen in Echtscheidings Situaties)

Bureau Ouderschap en Scheiding Margriet van Ham

Margriet van Ham

www.margrietvanham.nl

Jonge kind Centrum

Marije Magito

www.hetjkc.nl

Verbeter Je Relatie en SHaRE

dr. Gert Jan Kloens, psycholoog, auteur en relatiedeskundige

www.verbeterjerelatie.nl

Bronnen

- Anthonijsz, I., Dries, H., Berg-le Clercq, T., & Chênevert, C. (2010). *Verkennde studie Relatieondersteunend aanbod Centra Jeugd en Gezin*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Anthonijsz, I., Spruijt, E., & Zwikker, N. (2015). *Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Utrecht: Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers, Nederlands Instituut van Psychologen, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen. Vanaf 2 november gaat de NVMW verder onder haar nieuwe naam: Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk (BPSW).
- Berg-le Clercq, T., Bosscher, N., Keltjens, M., & Vink, C. (2013). *Generalistisch werken rondom jeugd en gezin in Scandinavische landen*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Douglas, E.M. (2006). *Mending Broken Families*. Landam, MD: Rowman & Littlefield Publishers.
- Haverkort, C., & Kooistra-Popelier, M. (2015). *Liever liefde dan de beste buggy*. Huizen: Uitgeverij Pica.
- Haverkort, C., Kooistra-Popelier, M., & Hendrikse-Voogt, A. (2012). *Hoe maak je een succes van je nieuwe gezin?* Huizen: Uitgeverij Pica.
- Ligtermoet, I., & Okma, K. (2014). *Steun voor aanstaande ouders bij ouderschap en opvoeding. Visiedocument voor gemeenten*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Spruijt, E., & Kormos, H. (2014). *Handboek scheiden en de kinderen*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Tomassen-van der Lans, M. (2015). *Het verplichte ouderschapsplan: regeling en werking*. Amsterdam: Dissertatie Vrije Universiteit.
- Van Crombrugge, H., Vandenhoele, W., & Willems, J. (red.) (2007). *Gedeelde pedagogische verantwoordelijkheid?* Antwerpen: Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen
- Shapiro, A.F., and Gottman, J.M., (2005). *Effects on marriage of a psycho-education intervention with couples undergoing the transition to parenthood, evaluation at 1-year post-intervention*. *Journal of Family Communication*, 5(1), 1-24